

Justitiedepartementet
EU-enheten

EU-nämnden
Riksdagen

Kopia: Justitieutskottet
Kopia: Socialförsäkringsutskottet
Kopia: Konstitutionsutskottet

Kommenterad dagordning för rådets möte för rättsliga och inrikes frågor (RIF) den 9–10 mars 2023

Torsdagen den 9 mars - Inrikes frågor

1. Godkännande av dagordningen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande.
Se bifogad preliminär dagordning.

2. Godkännande av A-punkter

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande av A-punktslista.

3. Det övergripande läget i Schengenområdet

a) Schengenområdets funktion

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: En återkommande punkt på Schengenrådets dagordning är den om det samlade tillståndet i Schengen, det område inom

vilket gränskontroller avskaffats och man infört en gemensam visumpolitik. Eftersom inte alla Schengenländer är med i EU (och inte alla EU-länder är med i Schengen) deltar en bredare krets av länder där både Schengen- och EU-medlemsstater finns med.

Punkten består vid det här mötet av två underpunkter. Den första är en lägesbild från ordförandeskapet och kommissionen. I ordförandeskapets del kommer Schengenrådscykeln kort att summeras. Schengenrådscykeln är den årliga cykeln av Schengenråd som inleds med kommissionens rapport om tillståndet i Schengenområdet. Den rapporten följs sedan upp med prioriteringar, åtgärdsplaner och avstämningar under Schengenråden det kommande året. Medlemsstaterna har på arbetsgruppsnivå diskuterat en åtgärdslista med syfte att åtgärda brister som identifierats i rapporten från maj 2022. Ministrarna har därefter identifierat vilka områden som skulle anses prioriterade och där åtgärder behövdes snabbt.

Ordförandeskapet kommer under punkten att informera om hur arbetet fortlöpt under respektive prioriterat område.

Kommissionen kommer att presentera den återkommande barometern. Det är en lägesbild över situationen i Schengenområdet. I den här barometern, som ännu inte delats, kommer sannolikt viseringspolitiken att omskrivas.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till justitieutskottet den 22 februari 2022, 2 juni 2022, 4 oktober 2022 och 1 december 2022. Samråd med EU-nämnden den 25 februari 2022, 3 juni 2022, 7 oktober 2022 och 2 december 2022.

Fortsatt behandling av ärendet: Tillståndet i Schengenområdet är en återkommande punkt på RIF-rådets dagordning och kommer sannolikt att följas upp även framöver.

Faktapromemoria: -

b) Viseringspolitikens framtid

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Maria Malmer Stenergard

Förslagets innehåll: Det svenska ordförandeskapet har tagit initiativ till en diskussion om viseringspolitikens framtid. Diskussionen förväntas bland annat bekräfta behovet av en översyn av den s.k. viseringssuspenderingsmekanismen. Detta mot bakgrund av att mekanismen visat sig vara svår att tillämpa i praktiken. Processen är långdragen och komplicerad och grunderna för att tillfälligt suspendera viseringsfrihet är begränsade och återspeglar inte de kriterier som initialt ligger till grund för beslut om viseringsfrihet. Diskussionen förväntas även vara framåtblickande och reflektera kring huruvida kriterierna för viseringsfrihet eventuellt behöver skärpas och hur beslut om viseringsfrihet ska följas upp inkluderande vad gäller fortsatt efterlevnad av kriterierna för viseringsfrihet.

Diskussionen är högaktuell mot bakgrund av bland annat situationen på västra Balkan, där de viseringsfria ländernas viseringsfrihet gentemot andra tredjeländer föranlett omfattande irreguljära migrationsströmmar mot EU. Samtidigt ökade antalet asylansökningar från viseringsfria länder till EU markant under 2022.

Återinförande av viseringskrav är en åtgärd att ta till då andra försök misslyckats, men är ett viktigt instrument som måste fungera på ett effektivt sätt vid behov.

Om viseringssuspenderingsmekanismen: Av artikel 8 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1806 av den 14 november 2018 om fastställande av förteckningen över tredjeländer vars medborgare är skyldiga att inneha visering när de passerar de yttre gränserna och av förteckningen över de tredjeländer vars medborgare är undantagna från detta krav, fastställs när viseringskrav för viseringsfria tredjeländer kan återinföras.

Denna så kallade *viseringssuspenderingsmekanism* i artikel 8 inrättades 2013 med det huvudsakliga syftet att möjliggöra för EU att besluta om att tillfälligt upphäva viseringsfriheten för ett tredjeland i händelse av en substantiell ökning av irreguljär migration till EU. 2017 reviderades mekanismen i syfte

att stärka förutsättningarna för EU att snabbare och mer effektivt återinföra viseringskrav mot länder som missbrukar viseringsfriheten.

Trots att EU:s medlemsstater vid flera tillfällen tvingats hantera negativa konsekvenser av viseringsfrihet har mekanismen endast aktiverats en gång i fallet Vanuatu (2022).

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen stöder ordförandeskapets initiativ till en diskussion om viseringspolitikens framtid inom ramen för Schengenrådet. Regeringen anser att det är viktigt att viseringsfria länder regelbundet granskas för att säkerställa att kriterierna för viseringsfrihet fortsatt är uppfyllda, samt att suspenderingsmekanismens utformning möjliggör en effektiv och ändamålsenlig viseringspolitik för ett fungerande Schengenområde.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till socialförsäkringsutskottet den 23 februari 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

4. Idrifttagande av det förbättrade SIS

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: ”SIS Recast”, den utökade och förbättrade versionen av Schengens informationssystem, kommer att driftsättas den 7 mars 2023. Detta är en del av genomförandet av de tre nya SIS-förordningarna, (EU) 2018/1860, 1861 och 1862 för återvändande, gränskontroll samt polis- och straffrättsligt samarbete.

Ordförandeskapet kommer att informera om läget i driftsättningen och om nyheterna i systemet samt uppmana medlemsstaterna att säkerställa ett smidigt genomförande och en ökad användning av systemet.

Det nya SIS tillförs fler kategorier av data och nya typer av efterlysningar. Fler nationella myndigheter och EU-byråer får tillgång till systemet, som också blir interoperabelt med övriga gemensamma system för gränser och säkerhet.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Löpande inför RIF-råd, senast den 1 december (justitieutskottet) och den 2 december (EU-nämnden) 2022.

Fortsatt behandling av ärendet: Den övergripande uppföljningen av genomförandet sköts av kommissionen som regelbundet rapporterar till RIF-rådet.

Faktapromemoria: 2016/17:FPM58

5. Genomförandet av interoperabilitet

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Redogörelse för läget i genomförandet av interoperabilitet mellan EU:s gemensamma gräns- och säkerhetssystem.

Interoperabilitetsförordningarna, (EU) 2019/817 och 818, trädde i kraft den 19 juni 2019 och skulle varit helt genomförda vid utgången av år 2023. Den stora komplexiteten i genomförandet och effekterna av COVID19-pandemin har försenat arbetet med de flesta av de ingående systemen. RIF-rådet informerades om och godkände senast i juli 2022 justeringar av tidplanerna för driftsättning av EU:s gemensamma in- och utresesystem (EES), reseauktoriseringssystemet (ETIAS), den nya versionen av Schengeninformationssystemet (SIS recast) och systemet för lokalisering av domar mot tredjelandsmedborgare (Ecris-TCN). Interoperabilitetsfunktionerna skulle driftsättas stegvis och inte senare än halvårsskiftet 2024.

I december 2022 fick ministrarna information om nya förseningar. Driftsättning av SIS recast sköts fram till mars 2023 och in- och utresesystemet (EES) som skulle driftsättas i maj 2023 drogs med stora problem.

SIS recast kommer nu att kunna driftsättas den 7 mars 2023. Samtidigt har man konstaterat att EES inte kommer att kunna startas i maj. Detta kommer att leda till att hela den övergripande tidplanen för genomförandet av interoperabiliteten behöver ses över.

Vid rådsmötet kommer ministrarna att få information om läget från kommissionen och eu-LISA samt ges tillfälle att diskutera den fortsatta planeringen.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen står bakom ordförandeskapets initiativ att RIF-rådet ska få en redogörelse för läget i genomförandet av interoperabilitet mellan EU:s gemensamma gräns- och säkerhetssystem. Regeringen anser det mycket olyckligt med de upprepade förseningarna av genomförandet. Förslag till nya tidplaner måste tas fram på ett transparent sätt och vara realistiska. Orealistiska tidplaner kan leda till fortsatta förseningar och bristfälliga genomföranden riskerar att ge problem och köbildning vid gränskontroller. Samtidigt är det viktigt att kunna realisera nyttan av utvecklingsarbetena så snart som möjligt.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Löpande inför RIF-råd, senast den 1 december (justitieutskottet) och den 2 december (EU-nämnden) 2022.

Fortsatt behandling av ärendet: Den övergripande uppföljningen sköts av kommissionen som regelbundet rapporterar till RIF-rådet.

Faktapromemoria: 2017/18:FPM41

6. Övriga frågor – aktuella lagstiftningsförslag

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer och Maria Malmer Stenergård

Förslagets innehåll: Ordförandeskapet väntas informera om läget i pågående förhandlingar av aktuella lagstiftningsförslag.

7. Rysslands aggression mot Ukraina: Dialog om den inre säkerheten och rättsliga och inrikes frågor/samarbetet inom den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: EU:s samordnare för kampen mot terrorism (EU CTC) kommer att informera om dialogen med Ukraina om den inre säkerheten. Dialogen omfattar gränssäkerhet, vapensmuggling, våldsbejakande utländska stridande och övriga säkerhetsrisker. Sveriges utrikesminister kommer att informera om EU:s yttre åtgärder till stöd för Ukraina inom ramen för området för den gemensamma försvars- och säkerhetspolitiken (GSFP) och lyfta behovet av ökad samverkan mellan området för rättsliga och inrikes frågor (RIF) och GSFP.

EU har vidtagit flertal åtgärder för att stärka Ukrainas och EU:s inre säkerhet med anledning av Rysslands aggression mot Ukraina. Åtgärder har vidtagits både inom RIF och inom GSFP. Det finns behov av att öka samverkan mellan RIF- och GSFP-området för att EU:s åtgärder ska vara samordnade och bemöta säkerhetshot så effektivt som möjligt. Behovet av samordning har blivit än mer aktuellt mot bakgrund av det förändrade säkerhetsläget.

Diskussionen förutses handla om behov av ytterligare åtgärder för att stärka Ukrainas och EU:s inre säkerhet med anledning av Rysslands aggression samt hur RIF-området och GSFP-området kan samordna sig ytterligare och hur EU:s civila krishanteringsinsatser kan bidra till att stärka EU:s inre säkerhet.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen välkomnar ordförandeskapets uppföljning av åtgärder till stöd för Ukrainas och EU:s inre säkerhet till följd av Rysslands aggression. Regeringen stödjer också ordförandeskapets ansträngningar för närmare samverkan mellan RIF- och GSFP-området i syfte att effektivisera EU:s arbete för ökad säkerhet, undvika dupliceringar

och för att bidra till ett effektivt utnyttjande av den personal nationella myndigheter ställer till förfogande till EU:s institutioner och instrument.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till justitieutskottet den 1 december 2022. Samråd med EU-nämnden den 2 december 2022.

Fortsatt behandling av ärendet: Diskussionerna väntas fortsätta i RIF-rådet och i den övriga rådsstrukturen.

Faktapromemoria: -

8. Asyl och migration: de yttre och de inre dimensionerna

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Maria Malmer Stenergård

Förslagets innehåll: Vid rådsmötet kommer en uppföljning från Europeiska rådet (ER) att äga rum med fokus på såväl den interna som externa dimensionen. På det interna området förväntas medlemsstaterna ta del av en lägesrapport om lagstiftningsarbetet kopplat till pakten samt uppföljning av två av de frågor som särskilt omnämns i ER-slutsatserna; genomförande av Dublin-färdplanen och utmaningar kopplade till sjöräddningsinsatser på Medelhavet. Färdplanen syftar till att medlemsstaterna i högre utsträckning ska kunna verkställa överföringar i enlighet med Dublinförordningen. Kommissionen kommer att lämna en lägesuppdatering över dels det arbete som pågår för att förbättra koordinering och samarbete kring sjöräddningsinsatser, dels genomförandet av Dublin-färdplanen.

Därutöver kommer ordförandeskapet informera om det arbete som hittills gjorts för att genomföra kommissionens regionala handlingsplaner för centrala Medelhavet respektive västra Balkan. Slutligen äger en diskussion rum om de externa aspekterna av migration. Diskussionen kommer att fokusera på vikten av ökad samordning i den externa dimensionen mellan medlemsstater och EU:s institutioner.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen ställer sig bakom ordförandeskapets arbete med att ta migrations- och asylpakten vidare med målsättningen att förhandlingsarbetet kan slutföras under innevarande mandatperiod. Ett övergripande mål för regeringen är att få till stånd ett reformerat gemensamt europeiskt asylsystem som innebär ett lägre asylrelaterat migrationstryck för Sverige än vad Sverige kan uppnå med dagens lagstiftning. Ingen tvingande omfördelning av asylsökande till Sverige ska ske. Medlemsstaterna måste också fullt ut tillämpa det gemensamma regelverket. Regeringen ställer sig också bakom ordförandeskapets arbete i den externa dimensionen. Regeringen välkomnar ett fördjupat samarbete med prioriterade tredjeländer för att motverka grundorsaker och drivkrafterna till irreguljär migration och tvångsfördrivning och för att stärka ursprungs- och transitländerns egen kapacitet att hantera alla aspekter av migration, inklusive återvändande. En väl fungerande och rättssäker ordning för återvändande är avgörande för ett gemensamt och hållbart europeiskt migrationssystem.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Samråd med EU-nämnden den 2 oktober 2020, den 6 november 2020, den 11 december 2020, den 5 mars 2021, den 4 juni 2021, den 30 september 2021, den 25 februari 2022, den 3 juni 2022, den 10 juni 2022, den 7 oktober 2022 och den 2 december 2022.

Information till socialförsäkringsutskottet den 1 oktober 2020 samt överläggning med socialförsäkringsutskottet den 5 november 2020, den 8 december 2020, den 28 september 2021 och den 15 februari 2022.

Information till socialförsäkringsutskottet den 4 mars 2021, den 3 juni 2021, den 28 september 2021, den 15 februari 2022, 31 maj 2022, den 14 juni 2022, den 6 oktober 2022, den 17 november 2022, den 1 december 2022 och den 23 februari 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: Förhandlingar och diskussioner om förslagen i migrations- och asylpakten fortlöper i rådsstrukturen (arbetsgrupperna för asyl (AWP), externa migrationsfrågor (EMWP), integration, migration och återsändande (IMEX), den operativa samordningsmekanismen för extern migration (MOCADDEM), rättsrådgivarkretsen och den strategiska kommittén för invandring, gränser och asyl (SCIFA).

9. Övriga frågor - EU:s stödcentrum för inre säkerhet och gränsförvaltning i Moldavien

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från kommissionen

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Kommissionen kommer att informera om EU:s plattform till stöd för inre säkerhet och gränshantering i Moldavien. Plattformen (*EU Support Hub for Internal Security and Border Management in Moldova*) etablerades av Kommissionen och Moldavien för samarbete inom inre säkerhet och gränshantering mellan EU och dess medlemsstater och byråer och moldaviska myndigheter. Mötena har hittills fokuserat på bland annat vapensmuggling, människosmuggling, människohandel och återvinning av tillgångar. Arbetet leds av Kommissionen och Moldavien. Ordförandeskapet har en stödjande roll.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: Nästa möte för plattformen äger rum den 10 mars i Bryssel.

Faktapromemoria: -

Fredagen den 10 mars - rättsliga frågor

10. Direktivet om fastställandet av brottsrekvisit och påföljder med avseende på överträdelser av unionens restriktiva åtgärder

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Som en del av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken har EU antagit mer än 40 sanktionsregimer. Bland annat har EU, som en följd av Rysslands invasion av Ukraina, beslutat om omfattande sanktioner mot Ryssland och Belarus.

Hur medlemsstaterna har valt att reglera överträdelser av sanktionerna varierar stort. För att stärka sanktionernas effektivitet föreslog kommissionen den 2 december 2022 ett direktiv som innehåller definitioner av de gärningar som ska anses utgöra överträdelser av unionens restriktiva åtgärder och som ska straffbeläggas. Direktivet innehåller även bl.a. minimiregler för påföljder för fysiska och juridiska personer.

Det första förhandlingstillfället ägde rum i december 2022. Under det svenska ordförandeskapet har förslaget hittills förhandlats under tre mötesdagar. Förhandlingarna har visat att det finns ett starkt stöd hos medlemsstaterna för att effektivisera och skärpa sanktionerna.

De viktigaste sakfrågorna som diskuteras rör definitionerna och hur de relevanta brotten ska beskrivas. En annan central fråga har varit om grov oaktsamhet ska straffbeläggas eller inte.

På det nu aktuella rådsmötet ska en framstegsrapport presenteras.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Överläggning i justitieutskottet den 17 januari 2023.

Fortsatt behandling av ärendet: Det svenska ordförandeskapet kommer att fortsätta arbetet med inriktning på att nå en allmän riktlinje senast vid RIF-rådet i juni.

Faktapromemoria: 2022/23:FPM36

11. Direktivet om återvinning och förverkande av tillgångar

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: För att åstadkomma ett regelverk som ska bidra till att göra det svårare för kriminella organisationer att bedriva sina ofta gränsöverskridande verksamheter, presenterade kommissionen den 25 maj 2022 ett förslag till direktiv om återvinning av tillgångar och förverkande. Det innebär en skärpning och sammanslagning av reglerna om återvinning av tillgångar och förverkande som för närvarande finns i ett rådsbeslut och ett direktiv.

Förslaget innehåller bestämmelser om bl.a. spårning och identifiering av tillgångar, frysning och förverkande, hantering av tillgångar, och strategiskt ramverk för återtagande av tillgångar.

Förslaget har behandlats i rådsarbetsgrupp sedan juni 2022. Under det svenska ordförandeskapet har genomläsning av reviderade texter hittills skett under tre mötesdagar i rådsarbetsgruppen. Vid dessa möten har fokus främst varit på direktivets tillämpningsområde, bestämmelserna om spårning och identifiering samt bestämmelsen om förverkande av omotiverad förmögenhet.

På det nu aktuella rådsmötet ska en framstegsrapport presenteras.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Överläggning i justitieutskottet den 16 juni och information den 1 december 2022. Samråd med EU-nämnden den 2 december 2022.

Fortsatt behandling av ärendet: Det svenska ordförandeskapet kommer att fortsätta arbetet med inriktning på att nå en allmän riktlinje vid RIF-rådet i juni.

Faktapromemoria: 2021/22:FPM101

12. Övriga frågor – aktuella lagstiftningsförslag

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Ordförandeskapet väntas informera om läget i pågående förhandlingar av aktuella lagstiftningsförslag.

13. Hinder för tillgång till rättslig prövning och hur de kan övervinnas

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Rättsstatsprincipen behandlas kontinuerligt i rådet. Tillgång till rättvisa är en grundläggande rättighet och en väsentlig del av rättsstatsprincipen. Rätten till tillgång till rättvisa omfattar flera grundläggande rättigheter bl.a. rätten till en rättvis och offentlig förhandling av en opartisk domstol, rätten att få sin sak prövad inom rimlig tid och rätten att erhålla rådgivning och låta sig försvaras och företrädas av ett ombud.

Effektiva och oberoende rättssystem är avgörande för att garantera tillgången till rättvisa. Grundläggande förståelse för och kunskap om rättsstatens principer bidrar också till att enskilda kan ta tillvara sina rättigheter.

Kommissionens årliga rättsstatsrapport och årliga resultattavla för rättskipningen visar att tillgången till rättvisa är en rättighet som står inför

flera utmaningar i hela EU. Långa handläggningstider i domstol och höga rättegångskostnader utgör exempel på sådana hinder.

Under mötet uppmanas ministrarna att diskutera och utbyta erfarenheter om vilka de främsta utmaningarna är för enskildas tillgång till rättvisa och hur dessa utmaningar kan hanteras.

Förslag till svensk ståndpunkt: Tillgången till rättvisa är en grundläggande rättighet och en väsentlig del av rättsstatsprincipen. Regeringen står bakom ordförandeskapets ambition att hålla diskussionen om rättsstatens principer levande. Regeringen välkomnar diskussionen som denna gång kommer att handla om rätten till tillgång till rättvisa.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

14. Slutsatser om EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna och det demokratiska utrymmet

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Godkännande och diskussion

Ansvarigt statsråd: Paulina Brandberg

Förslagets innehåll: Rådet väntas godkänna ordförandeskapets förslag till rådsslutsatser om det civila samhällets roll i att skydda och främja de grundläggande rättigheterna. Rådet väntas ha en diskussion på samma tema.

Med utgångspunkt i EU:s strategi för stadgan om de grundläggande rättigheterna utarbetar kommissionen årligen en tematisk rapport, och rådet har åtagit sig att årligen svara på denna rapport genom rådsslutsatser. Temat för den aktuella rapporten var civilsamhällets minskande demokratiska utrymme. Ordförandeskapets förslag till rådsslutsatser belyser således det civila samhällets roll i att skydda och främja de grundläggande rättigheterna, i enlighet med EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen står bakom ordförandeskapets ansträngning att anta rådsslutsatser. Regeringen anser det viktigt att lyfta fram att stadgan om de grundläggande rättigheterna och internationella åtaganden om mänskliga rättigheter respekteras och upprätthålls, inkluderande det tematiska fokuset på civila samhället, och välkomnar diskussionen.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Skriftlig information till konstitutionsutskottet den 28 november 2022.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

15. Kampen mot rasism och antisemitism: nästa steg

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Paulina Brandberg

Förslagets innehåll: Rådet väntas diskutera EU:s fortsatta arbete för att motverka rasism och antisemitism. Kommissionens handlingsplan mot rasism respektive strategi mot antisemitism och för judiskt liv utgör grunden för EU:s arbete på området, och samtliga medlemsstater har uppmanats att anta nationella planer och strategier senast 2022. Mot denna bakgrund har det svenska ordförandeskapet fokuserat på att genomföra en lägesanalys av EU:s arbete på området, i syfte att identifiera utmaningar och möjligheter. Ordförandeskapet har också identifierat ett framtidsytande arbetssätt för rådet med regelbundna utbyten på teknisk och politisk nivå. Medlemsstaterna ombeds i diskussionen identifiera nästa steg på nationell och ge sin syn på rådets fortsatta ansträngningar.

Förslag till svensk ståndpunkt: Regeringen står bakom ordförandeskapets ansträngning att ta arbetet framåt. Regeringen välkomnar diskussionen om bekämpande av rasism och anti-semitism där ett systematiskt arbetssätt i rådet jämte åtgärder på nationell nivå i respektive medlemsstat är viktiga komponenter.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

16. Rättsliga åtgärder och kampen mot strafflöshet avseende brott begångna i samband med Rysslands angrepp mot Ukraina

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina den 24 februari 2022 har EU:s medlemsstater vidtagit en rad åtgärder såväl nationellt som på EU-nivå för att säkerställa ansvarsutkrävande för internationella brott som begås i samband med Rysslands aggression mot Ukraina.

På EU-nivå har bl.a. diskuterats hur EU:s medlemsstater bäst kan stödja utredningar av krigsförbrytelser genom att skicka nationella experter för att stödja ukrainska utredningar och genom att ge ekonomiskt stöd eller skicka nationella experter till internationella brottmålsdomstolen (ICC). Från Sverige har finansiella bidrag till ICC lämnats om sju miljoner kronor. Därtill har Åklagarmyndigheten sekonderat tre åklagare till ICC och Polismyndigheten har sekonderat sex experter. Sverige bidrar även med expertis till EU:s civila insats EUAM Ukraina vars mandat utökades i april 2022 för att ge stöd till ukrainska myndigheter som är involverade i utredning och lagföring av internationella brott.

Under våren 2022 gavs Eurojust i uppgift att bevara, analysera och lagra bevisning avseende krigsförbrytelser som begås i t.ex. Ukraina. Denna bevisning ska Eurojust göra tillgänglig för nationella och internationella rättsliga myndigheter, inklusive ICC.

I väntan på att en särskild tribunal kan inrättas inför vilken den högsta ryska ledningen kan ställas till ansvar för aggressionsbrottet har på förfrågan från Ukraina, inrättandet av en koordineringsmekanism som ska stödja utredningar och insamlingen av bevisning om det ryska aggressionsbrottet

för framtida rättegångar påbörjats, (International Centre for the Prosecution of the Crime of Aggression against Ukraine, ICPA). ICPA ska inrättas inom ramen för Eurojusts befintliga mandat i Haag.

På nationell nivå har förundersökningar om krigsförbrytelser och andra allvarliga brott begångna i Ukraina inletts i 14 EU-medlemsstater, däribland i Sverige. Frågan om ansvarsutkrävande med inriktning på nationell lagföring diskuterades även av EU:s justitieministrar vid deras informella möte i Stockholm i slutet av januari.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till justitieutskottet den 2 juni och 6 oktober 2022 samt samråd med EU-nämnden den 3 juni och 7 oktober 2022

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

17. Övriga frågor

- a) Frihetsberövande eller inskränkning av frihet: 9:e rundan av ömsesidiga utvärderingar

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: EU:s rättsliga samarbete baseras i stor utsträckning på principen om ömsesidigt erkännande och förtroende. För att utveckla och förbättra det nationella genomförandet och den praktiska tillämpningen av rättsakter som baseras på principen genomförs utvärderingar löpande.

Den nionde utvärderingen är nu avslutad. Utvärderingen avsåg den praktiska tillämpningen av arresteringsorderrambeslutet (2002/584/RIF), fängelserambeslutet (2008/909/RIF), rambeslutet om tillämpning av

principen om ömsesidigt erkännande på domar och övervakningsbeslut (2008/947/RIF) samt rambeslutet om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om övervakningsåtgärder som alternativ till tillfälligt frihetsberövande (2009/829/RIF). Arresteringsorder- och fängelserambeslutet utvärderades utifrån vissa specifika aspekter. Exempelvis utvärderades rambeslutens vägransgrunder samt olika praktiska utmaningar utifrån EU-domstolens senaste avgöranden om fängelseförhållanden och utevarodomar. Syftet med utvärderingen gällande de två övriga rambesluten var att fastställa varför dessa rambeslut tillämpas i begränsad omfattning.

Det tjeckiska ordförandeskapet tog fram en slutrapport för utvärderingsrundan som nu antagits av medlemsstaterna under det svenska ordförandeskapet.

Slutrapporten innehåller de viktigaste aspekterna av utvärderingen, övergripande slutsatser och rekommendationer. Rapporten ger en överblick över vilka åtgärder som behöver vidtas på nationell och EU-rättslig nivå för att förbättra tillämpningen av de rättsakter som utvärderades. Under utvärderingsrundan framkom inget behov av lagstiftningsåtgärder. Det rättsliga samarbetet som rör arresteringsorder- och fängelserambeslutet fungerar väl även om det finns utrymme för förbättringar. Medlemsstaterna rekommenderas att se över hur de genomfört rambeslutens s.k. fakultativa vägransgrunder i nationell rätt. I utvärderingen uppmärksammades att de vägransgrunderna i vissa medlemsstater genomförts som s.k. obligatoriska vägransgrunder. Medlemsstaterna och kommissionen rekommenderas också att fortsätta diskutera de rättsliga och operativa kopplingarna mellan arresteringsorder- och fängelserambeslutet för att förbättra tillämpningen av instrumenten. Genom utvärderingen kunde det konstateras att de övriga två rambesluten tillämpas i mindre mån bland annat på grund av att yrkesutövare har mindre kunskap kring instrumenten och om när de kan tillämpas.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

b) EU:s och USA:s ram för dataskydd

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från kommissionen

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Personuppgiftsöverföring från EU/EES till tredjeländer får endast ske i enlighet med EU:s dataskyddsförordning (GDPR). EU-kommissionen kan enligt dataskyddsförordningen besluta att det finns en adekvat nivå på dataskyddet i mottagarlandet (s.k. adekvansbeslut), vilket innebär att personuppgifter då får överföras till det landet på ett enkelt och smidigt sätt. Kommissionen har vid två tidigare tillfällen fattat adekvansbeslut för USA men båda har ogiltigförklarats av EU-domstolen, senast sommaren 2020 i det s.k. Schrems II-avgörandet. Kommissionen och USA har sedan dess förhandlat om en ny överföringsmekanism för personuppgifter från EU/EES till USA. I december presenterade kommissionen ett utkast till ett nytt adekvansbeslut som ska behandlas inom ramen för ett kommittologiförfarande som leds av kommissionen och där EU:s medlemsstater ges möjlighet att diskutera och lämna synpunkter på adekvansbeslutet innan omröstning sker. Vid RIF-rådet väntas kommissionen informera om arbetet med beslutet.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Information till konstitutionsutskottet den 15 december 2022. Samråd med EU-nämnden den 3 juni 2022.

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

c) Rådets beslut om EU:s anslutning till Istanbulkonventionen

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Paulina Brandberg

Förslagets innehåll: Ordförandeskapet förväntas informera om beslutet som fattades av allmänna rådet 21 februari om att inhämta parlamentets godkännande om ingående på EU:s vägnar av Istanbulkonventionen, samt om fortsatt hantering.

Förslag till svensk ståndpunkt: -

Datum för tidigare behandling i riksdagen: -

Fortsatt behandling av ärendet: -

Faktapromemoria: -

I anslutning till rådets möte: Schengenrådet

1. Det övergripande läget i Schengenområdet

a) Schengenrådets funktion

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Se ovan, punkten 3a.

b) Viseringspolitikens framtid

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Maria Malmer Stenergård

Förslagets innehåll: Se ovan, punkten 3b.

2. Idrifttagandet av det förbättrade SIS

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Lägesrapport

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer

Förslagets innehåll: Se ovan, punkten 4.

3. Genomförandet av interoperabilitet

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Diskussion

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer och Maria Malmer Stenergard

Förslagets innehåll: Se ovan, punkten 5.

4. Övriga frågor – Aktuella lagstiftningsförslag

Vilken typ av behandling förväntas i rådet: Information från ordförandeskapet

Ansvarigt statsråd: Gunnar Strömmer och Maria Malmer Stenergard

Förslagets innehåll: Se ovan, punkten 6.